

Hallituksen esitys hankintalain uudistuksesta

Työministeri Matias Marttisen tiedotustilaisuus 5.2.2026

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Hallitus lisää kilpailua julkisissa hankinnoissa

- Julkisia hankintoja tehdään noin 38 miljardilla eurolla vuodessa, mutta kilpailu on verrattain vähäistä: 40 prosenttiin kilpailutuksista osallistuu enintään kaksi tarjoajaa.
- Hallitus esittää muutoksia, joiden tavoitteena on:
 - Lisätä kilpailua julkisissa hankinnoissa
 - Parantaa julkisten hankintojen laatua ja lisätä tehokkuutta
 - Parantaa yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin
- Kasvava kilpailu edistää markkinoiden toimivuutta, joka taas hyödyttää Suomea ja suomalaisia veronmaksajia laajemminkin.
- Riittävän kilpailun kautta pyritään edistämään veroeurojen tehokasta käyttöä.
- Hallitus antoi eduskunnalle esityksen hankintalain muutoksista 5.2.2026.

Esitetyt muutokset kilpailun lisäämiseksi

Kilpailu uusittava, jos tarjouksia on vain yksi

Koskisi EU-kynnysarvot ylittäviä avoimen menettelyn mukaisia kilpailutuksia.

Kilpailu olisi uusittava vain kerran.

Markkinakartoitukseen kannustetaan

Markkinakartoitus parantaisi hankintojen laatua ja antaa kilpailutukseen osallistuville ennakkotietoa hankinnan suunnittelusta ja tarpeista.

Jos markkinakartoitus olisi tehty, kilpailua ei tarvitsisi uusia, vaikka tarjouksia olisi vain yksi.

Julkinen hankinta pääsääntöisesti jaettava osiin

Parantaisi pienempien yritysten mahdollisuuksia osallistua kilpailuihin ja julkisiin hankintoihin.

Parannuksia turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen

- Esitys parantaisi huoltovarmuutta selkeyttämällä hankinnan kohteelle asetettavia vaatimuksia.
- Lainvoimainen tuomio törkeästä kirjanpitorikoksesta tai tietyistä ympäristörikoksista johtaisi jatkossa pakolliseen poissulkemiseen tarjouskilpailusta.
- Samalla selkeytettäisiin hankintayksiköiden tiedonsaantioikeuksia tarjoajien alihankkijoista ja voimavarayksiköistä.

Sidosyksiköiden omistusvaatimus parantaa tehokkuutta ja lisää kilpailua

- Sidosyksikkö eli in-house -yhtiö on hankintayksikön omistama yhtiö, jolta hankintayksikkö voi tehdä ostoja ilman kilpailutusta. Sidosyksikkö voi myydä palveluitaan rajoitetusti myös muille kuin omistajilleen.
- In-house -yhtiöt ovat parhaimmillaan joustava ja tehokas osa julkishallintoa. Ne voivat kuitenkin myös olla haasteellisia markkinoiden toimivuudelle, kun in-house -yhtiö kilpailee samoilla markkinoilla yrittäjäriskillä toimivien yritysten kanssa.
- Omistusvaatimuksen tavoitteena on parantaa julkisen sektorin tehokkuutta sekä lisätä kilpailua, alueellista elinvoimaa sekä yrittämisen edellytyksiä.

Jatkossa hankintayksikön tulisi omistaa vähintään 10 prosenttia sidosyksiköistä

Sidosyksikön käyttäminen olisi jatkossakin mahdollista, kun vaatimukset omistuksesta, määräysvallasta sekä sidosyksikön ulosmyynnistä täyttyvät.

Kuntien itsehallinto turvataan jatkossakin

- Hallituksen esitystä täydennettiin oikeuskanslerin viraston huomioiden perusteella. Oikeuskanslerin viraston huomioiden perusteella esitykseen tehtiin valtiosääntöoikeudellisia tarkennuksia kuntien itsehallintoon ja suhteeseen perustuslakiin.
- Virka-arvio on, että muutoksen ei arvioida uhkaavan kuntien itsehallintoa, vaan se asettaa ainoastaan reunaehdoja sidosyksikköyhtiöiden käytölle.
- Perustuslakivaliokunnan on mahdollista ottaa esitys käsittelyyn, jos se näkee sen tarpeelliseksi.

Tiettyjen alojen erityispiirteet otetaan huomioon, voimaantulo tapahtuu porrastetusti

- Kymmenen prosentin omistusvaatimus **ei koskisi hankintalain soveltamisalaan kuuluvia jätevesiyhtiöitä** eikä pieniä, lakisääteistä tehtävää hoitavia sidosyksiköitä, esimerkiksi eräiden **kirjastojen tietojärjestelmäpalveluita**.
- **Jätehuoltoa** koskeva poikkeus on tarkoitus säätää osana valmistelussa olevaa jätelain uudistusta.
- Koska kilpailuttaminen ja uusien sopimusten tekeminen vie aikaa, sidosyksiköiden omistusvaatimus tulisi voimaan porrastetusti.
- Jotta kriittisten palveluiden jatkuvuus turvataan, tiettyjä **terveyspalveluihin** liittyviä sidosyksiköiden kanssa tehtyjä sopimuksia voitaisiin hyödyntää pidemmän aikaa.

Kunnilla ja muilla toimijoilla on jatkossakin monia mahdollisuuksia julkisten hankintojen toteuttamiseen

- Hankintayksiköiden tarpeiden täyttämiseen olisi jatkossakin monenlaisia vaihtoehtoja. Tarjouskilpailujen lisäksi hankintoja voisi edelleen tehdä sidosyksiköiltä tietyin ehdoin.
- Kunnat ja hyvinvointialueet voivat myös tehdä yhteishankintoja ja muodostaa hankintarenkaita. Niissä useampi julkinen toimija hyödyntää samaa kilpailutusta ja hankintaa.
- Uudistuksen myötä kunnat ja hyvinvointialueet voivat joutua päivittämään osaa toimintatavoistaan. Tästä voi aiheutua kustannuksia erityisesti alkuvaiheessa, mutta säästöt syntyvät pidemmällä aikavälillä.

